

«Aslı ve Kerem Destanı»nın Türkmen Varyantından Şiirler

Dr. Amangül DURDUYEVA

Çok zengin olan Türkmen halk destanları arasında Aslı ve Kerem Destanı, en çok sevilen ve okunan bir halk eseridir. Bu destanın Türk, Türkmen ve Azeri varyantları bulunduğu için, ortak destanlar arasına almak gerekir.

Anadolu Türkleri, Türkmen ve Azeri Türkleri gibi kardeş Türk grupları arasında bilinen bu destanın vak'aları, xiv - xv. yüzyıllarda Eryan, Azerbaycan, Ermenistan, Karabağ, Doğu ve Güney Doğu Anadolu ve Irak gibi coğrafi bölgelerde oturan Akkoyunlu ve Karakoyunlu Türkmen topluluklarının hayatından izler taşır.

Türk, Türkmen ve Azeri grupları arasındaki ezeli münasebet destanlara da yansımıştır. Ortak duygu ve düşüncenin yarattığı edebi zevki Aslı ve Kerem Destanı'nda görmek mümkündür.

Destan varyantlarının hepsinde iki genç insanın saf ve temiz sevgisi dile getiriliyor. Yalnız Aslı - Kerem Destanı'nın Anadolu ve Azeri varyantlarında daha fazla ortak nokta ile karşılaşmaktayız. Bu iki varyantta Kerem daha fazla ön plâna çıkarken, Türkmen varyantında Aslı önem kazanmaktadır. Ayrıca Anadolu varyantında fantazi unsurları Türkmen ve Azeri varyantlarına göre daha fazladır. Türkmen varyantında Aslı ve Kerem öldükten sonra dirilmekte iken, Anadolu ve Azeri varyantlarında ölüm sonrası dirilme yoktur. Öldükten sonra dirilme, diğer bir çok Türkmen destanında olduğu gibi, Aslı ve Kerem Destanı'nda da karşımıza çıkmaktadır.

Türkmenistan, Azerbaycan ve Türkiye Türklüğünün bu ortak edebi eserinin karşılaştırmalı olarak incelenme-

si, bizi yeni sonuçlara ve tesbitlere götürecektir. Bunlar ise Türk kültürünün birliğini, bütünlüğünü ve devamlılığını bir kere de Aslı ve Kerem Destanı'nda görmemizi sağlayacaktır.

Bu noktalara işaret etmekten başka, biz bu kısa yazımızda Aslı ve Kerem Destanı'nın Türkmen varyantından aldığımız şiir örneklerini yayınlamakla yetineceğiz.

1

Şahın kızı bağa seyle çıkaştır
Özge giden geldi Aslım gelmedi
Tel tel eylep benim bağrım dilendir
Başka kızlar geldi Aslım gelmedi
Âşık olan gülgün şerafdan içer
Ma'suk olan şirin canından geçer
Köşelerden bölük bölük kız geçer
Özge giden geldi Aslım gelmedi
Dağların başını duman tutupdur
Üstümüzden kaplan basıp ötüpdür
Benim yarım yad ellere gidipdir
Özge giden geldi Aslım gelmedi
Ben bir okdum dağdan taşa atıldım
Felek ile oyun kurdum ütıldüm
Şum bağtımdan Kerbela'ya satıldım
Öze giden geldi Aslım gelmedi
Sevdan gitmez kul Kerem'in başından
Ölmesem ayrılmam yarın kaşından
Ben ayrıldım otuz iki dişimden
Özge giden geldi Aslım gelmedi

2

Gızlar gelin temaşaya
Kerem geldi Kerem geldi
Sevdiğim vermenem şağa
Kerem geldi Kerem geldi
Bu gelen şems-ü kamerdir
Onun gözleri hünkârdır
Boyu serv-i senyberdir
Kerem geldi Kerem geldi
Altında var bedir atı
Gözleri canımı cellatı
Han değildir şahdır zatı
Kerem geldi Kerem geldi
Gelir elinde var sazı
Çemende ördeği kazı
Aslı hanın iki gözü
Kerem geldi Kerem geldi

Gara Meleğin kızıyam
Şirin kebabın tuzuyam
Tamam kızların gözüyem
Kerem geldi Kerem geldi
Çağıraram çarıyarı
Feryada yetirsin varı
Aslı hanın sever yarı
Kerem geldi Kerem geldi

3

Dilber görgeç aldın akl-huşumı
Düzülmüş yüzünde hal iki yandan
Seni görüp yürek bağım ezildi
Damar dudaklardan bal iki yandan
Bahar bolsa şeyda bülbül mest bolar
Cın âşıklar merhemetde dost bolar
Ağaç bar getirse başı pest bolar
Benim ıktkanım hal iki yandan
Yar ikimiz keşt eylali bu bağa
Çek özünni güzellerden ırağa
Dedi yar gideli seyle çar bağa
Değer ak gollara gül iki yandan
Kerem diyer yar cevriini yetirdi
Tığ müjganların cından ötürdi
Görkezip cemalın bizni gutardı
Garaçın kaşları göz iki yandan

4

Gence Karabağ'dan sevdim bir güzel
Bal dökülür dudağından diline
Leblerinden bir kelime söz ayıtsa
Bal dökülür dudağından diline
Geymeğine yeşili var alı var
Emmek için leblerinin balı var
Her yüzünde bir muteber halı var
Halı değer çar köşenin malına
Arz edeyim benim yarım nicedir
Yüzü gül tek beli kıldan incedir
Ak sinede memeleri goncadır
Değer gonca bir cennetin bağına
Kalem ile çekilipdir kaşları
İnci sedef düzülüptür dişleri
Her taraftan dokuz örüm saçları
Yavaş yavaş değer yârin beline
Ben Mahmud'am Kerem koydu adımı
Bu vatanda kişi bilmez dadımı
Bir karıdan haber aldım yarımı
Dedi Aslı gitti Bayat eline